

Памёр герой змагання за незалежнасць і дэмакратыю Віктар Івашкевіч

3 кастрычніка на 55-м годзе жыцця пасля цяжкай працяглай хваробы памёр Віктар Івашкевіч.

Паводле слоў родных, у Віктара Івашкевіча была хвароба пачонкі, ён доўга чакаў донара, але не дачакаўся. Апошні час ляжаў у бальніцах.

Віктар Івашкевіч нарадзіўся 21 верасня 1959 у Менску. З пачатку 1980-х - у моладзевым нацыянальным руху, удзельнік першых, напаяўных незалежніцкіх суполак "Майстроўня", "Талака". Віктара Івашкевіча лічылі адным з найбольш таленавітых арганізатараў розных акцый. У іх ліку - марш-пратэст на Заходняй Дзвіне-Даўгаве (сумесна з аднадумцамі з Латвіі) супраць будаўніцтва Даўгаўпільскай ГЭС 1987 года, экалагічны марш на Прыпяці - адна з першых чарнобыльскіх акцый пратэсту 1988 года, забастовка кіроўцаў гарадскіх аўто-

бусаў у Менску 1989 года.

З 1988 - у Беларускай Народнай Фронце. Да 1996 года Віктар Івашкевіч быў сакратаром Управы БНФ, адказваў за арганізацыю масавых акцый і фінансавае забеспячэнне БНФ.

Быў арганізатарам страйкаў на менскіх прадпрыемствах у 1991 годзе. Быў рэдактарам газеты "Рабочы". У гэты перыяд аказваў фінансавую падтрымку газеце "Наша слова".

Неаднаразова падпадаў пад адміністрацыйныя пакаранні ў выглядзе арыштаў і штрафаў, у знак пратэсту аб'яўляў галадоўку. У кастрычніку 2002 быў асуджаны на два гады абмежавання волі за публікацыю артыкула "Злодзей павінен сядзець у турме", у якім пракуратура ўбачыла паклёп на кіраўніка краіны.

Намеснік старшыні Партыі БНФ да 2009 года. Да лютага 2011 г. быў кіраўніком менскай гарадской арганізацыі

БНФ. Але ў лютым аб'явіў пра выхад з партыі з-за няггоды з пазіцыяй новага кіраўніцтва партыі. Быў сябрам аргкамітэту партыі "Беларускі рух". В. Івашкевіч заўсёды быў аптымістам. Верыў, што магчымыя змены. Рабіў усё, каб несправядлівай улады не стала. Івашкевіч лічыў, што для гэтага трэба звяртацца да народа. Без кантакту з простымі людзьмі, рабочымі немагчымыя змены.

"Без яго не было б масавых акцый 1990-2000-х, не было б Фронту і Моладзі БНФ, не было б таго руху супраціву. З ім было не страшна ісці на Плошчу. Нават калі ўсіх адольвала апатыя, Івашкевіч не даваў раскісаць, збіраў усіх разам, уздымаў настрой", - кажуць яго паплечнікі.

5 кастрычніка Менск развітаўся з Віктарам Івашкевічам. У жалобную залу па вуліцы Альшэўскага прыйшлі сотні людзей. Некаторыя трымалі бел-чырвона-белыя сцягі і букеты. Адбылася імша і грамадзянская паніхіда, на якой выступілі прадстаўнікі беларускай дэмакратычнай супольнасці. Развітанне адбылося пад гукі нацыянальнага беларускага гімна "Магутны Божа".

Віктар Івашкевіч пахаваны на Менскіх Паўночных могілках. Палітэку было 54 гады.

Няхай жа будзе сцяжэннем усім тое, што лёг Віктар Івашкевіч у зямлю незалежнай Беларусі. Няхай спачывае спакойна: незалежная Беларусь - гэта ўжо назаўсёды.

Пам'яці Норберта Рандава

Уладзімір Арлоў

Набыў сваю завершанае зямны шлях перакладчыка і вялікага сябра нашай літаратуры **Норберта Рандава**: 27.11.1929, Нойштэрліц, Нямеччына - 1.10.2013, Берлін.

Часам толькі смерць высвечвае сапраўдную значнасць і маштаб асобы. Але гэта не пра Норберта. Я ведаю, што чорная вестка, якую мне выпала паведаміць, адгукнецца ў тысячах беларускіх сэрцаў.

...Падчас нашага знаёмства ён распавёў, як у 1958-м сацыялістычную Нямеччыну наведваў таварыш Тодар Жыўкаў. Візіт адбываўся за тыдзень да прэзідэнцкіх выбараў у Францыі. Правадыр нямецкіх працоўных вырашыў падзяліцца з высокім госцем прагнозам адносна абрання генерала дэ Голя: "Французскі народ ніколі не пагодзіцца, каб ім кіраваў гэты авантурыст". Жыўкаў дыпламатычна перавёў гаворку на балгарскую авечкагадоўлю. "Ульбрыхт проста дурань", - пакутліва пачырванеўшы, падумаў зусім малады перакладчык.

Перакладчыкам быў Норберт. Скончыўшы ў год смерці Сталіна Берлінскі ўніверсітэт, ён паспеў ужо стаць вядомым балгарыстам, які, наслухаўшыся правадыроў, усё больш пачытваў розныя сумнеўныя кніжэчкі.

З 1962-га да 1965-га кар'ера бліскачага маладога вучонага і перакладчыка працягвалася за кратамі, куды ён патрапіў за прапаганду "Доктара Жывага" ды іншыя падобныя злачынствы. На чале турэмнай брыгады палітычных стаяў добранадзейны зняволены, які засек сякераю жонку. Свой трохгадовы тэрмін Норберт, адрозна ад некаторых сукамернікаў, што пайшлі на супрацоўніцтва з штازی, адседзеў ад званка да званка, і потым, да самага падзення Берлінскага мура, мог зарабіць сабе на хлеб адно перакладамі. На той бок мура, дзе жылі жонка Тэда і сын Клеменс, Рандава так аніразу і не выпусцілі.

Ён не толькі перакладаў з балгарскай, але часам выконваў і больш далікатныя задачы з дня нараджэння "об'екта" з указаннем гадзінаў і хвілінаў прыходу і адыходу кожнага госьця, а таксама з схемаю, дзе квадрацікамі з імёнамі былі дакладна пазначаныя

месцы, займаўшы прысутнымі за святочным сталом. Свой даробак у стварэнне жыццяпісу Рандава, паводле версіі штازی, належаў і "істочнікам" з Беларусі. Адзін, напрыклад, абурана данёс, што ў кулуарах менскай навуковай канферэнцыі Норберт выказаўся ў тым духу, што "інтэлектуалов праследуюць не толькі сёння, но і всегда - такова их судьба".

Ніхто ў Нямеччыне не зрабіў для нашай літаратуры і культуры столькі, колькі Норберт Рандаў. Калі б мы жылі ў іншай Беларусі, ён, бяспрэчна, меў бы афіцыйную пашану і высокія дзяржаўныя ўзнагароды. Замест гэтага за Рандавым, ганаровым сябрам Беларускага ПЭН-цэнтра і Саюза беларускіх пісьменнікаў, найверагодней, па старой памяці сачылі і тады, калі ён, ужо ў XXI стагоддзі, прыязджаў у Менск з дакладам пра знойдзены ім у фондах Верхнелужыцкай навуковай бібліятэкі ў Герліцы канвалют з пражскімі выданнямі Скарыны.

Спыняюся, каб бібліяграфія не захінула біяграфію і асобу.

Бо трэба яшчэ сказаць, што да самага канца 1980-х, рос не толькі спіс (цэлая бібліятэка!) Норбертавых перакладаў, але і ягонае дасье, якое ўрэшце ледзь змясцілася ў дзевяць пухлых буйнафармацыйных тамоў. Ужо ў новыя часы, у аб'яднанай Нямеччыне, галоўны герой гэтага створанага вялікім творчым калектывам шматтомніка скапіяваў сабе 1200 старонак для сямейнага архіву. Памятаю, як аднойчы ўзімку мы разам гарталі тыя паперы каля распаленай грубкі ва ўсходнеберлінскай кватэры Норберта, і я думаў, з якой радасцю палілі б, апынуўшыся на нашым месцы, сваё шматгадовае ліставанне начальнікі аддзелаў міжнародных сувязяў міністэрстваў дзяржбяспекі ГДР і НРБ таварышы Дзімітр Міцеў і Вілі Дам. У адной з рэліцыяў т. Міцеў на "великом и могучем" паведамляў нямецкаму калегу, што ў Сафіі Рандаў "каждодневно" займаўся шкодніцкай дзейнасцю, у прыватнасці, паведаміў "істочніку", нібыта "настоящая литература не должна рассчитывать на публику и успех, а должна твориться тихо, ради самой себя и во имя будущего". У сваю чаргу т. Дам мусіў вывучаць справаздачу з дня нараджэння "об'екта" з указаннем гадзінаў і хвілінаў прыходу і адыходу кожнага госьця, а таксама з схемаю, дзе квадрацікамі з імёнамі былі дакладна пазначаныя

месцы, займаўшы прысутнымі за святочным сталом. Свой даробак у стварэнне жыццяпісу Рандава, паводле версіі штازی, належаў і "істочнікам" з Беларусі. Адзін, напрыклад, абурана данёс, што ў кулуарах менскай навуковай канферэнцыі Норберт выказаўся ў тым духу, што "інтэлектуалов праследуюць не толькі сёння, но і всегда - такова их судьба".

Ніхто ў Нямеччыне не зрабіў для нашай літаратуры і культуры столькі, колькі Норберт Рандаў. Калі б мы жылі ў іншай Беларусі, ён, бяспрэчна, меў бы афіцыйную пашану і высокія дзяржаўныя ўзнагароды. Замест гэтага за Рандавым, ганаровым сябрам Беларускага ПЭН-цэнтра і Саюза беларускіх пісьменнікаў, найверагодней, па старой памяці сачылі і тады, калі ён, ужо ў XXI стагоддзі, прыязджаў у Менск з дакладам пра знойдзены ім у фондах Верхнелужыцкай навуковай бібліятэкі ў Герліцы канвалют з пражскімі выданнямі Скарыны.

За некалькі дзесяцігоддзяў Норберт сабраў у сябе дома ўнікальную бібліятэку беларускай літаратуры і пэрыядыкі. Гэты кнігзбор ён меў намер падараваць універсітэту Франкфурта-на-Одэры. Трэба спадзявацца, што з дапамогай сваякоў запавет будзе выкананы.

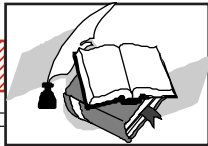
Сярод апошніх клопатаў Рандава было выданне перакладзенай ім на нямецкую ягонай улюбленай апovesці Гарэцкага "Дзве душы"...

Калі я некалькі дзён жыў у Норберта, мой ложка стаяў у пакоі, дзе паміж кніжнічымі паліцамі маглі размінуцца толькі двое чыгачоў сярэдніх габарытаў. Край падушкі дацькаўся да тамоў Эрнста Тэадора Амадэя Гофмана. Я засынаў, спаў і прачынаўся ў атачэнні ягоных герояў. Аднаго разу прысніў самога аўтара "Рыцара Глюка" і "Курдулея Цахеса". Ён сядзеў за сталом, натхнёна папіваючы пакінутае намі ўвечары рэйнскае віно.

Сёння я пакладу побач з падушкай том Гофмана: раптам ён прысніцца мне разам з Рандавам.

А калі-небудзь прыеду ў Альштэрліц, дзе гэтымі днямі Норберт быў пахаваны побач з магіламі бацькоў.

Уладзімір Арлоў,
svaboda.org.

1700-годдзе Міланскага эдыкту і Беларусь

У гэтыя дні хрысціянскі свет адзначае 1700-годдзе Міланскага эдыкту. Патрыярх Кірыл прымеркаваў да гэтай даты свой візіт у Сербію.

Міланскі эдыкт (лат. Edictum Mediolanensium) - датаваны 313 годам ліст імператараў Канстанціна і Ліцінія, які абвясціў рэлігійную пярэвар'янасць на тэрыторыі Рымскай імперыі. Міланскі эдыкт з'явіўся важным крокам на шляху ператварэння хрысціянства ў афіцыйную рэлігію імперыі. Непасрэдны тэкст эдыкту да нас не дайшоў, аднак ён цытуецца Лактанціем у яго працы "Пра смерць ганіцеляў".

Міланскі эдыкт быў накіраваны кіраўнікам правінцыйных адміністрацый імперыі ад імя імператараў Канстанціна і Ліцінія ў 313 годзе. Яўсевій Кесарыйскі піша: "...Канстанцін і з ім Ліціній, яшчэ не ўпалы ў вар'яцтва, якое пасля ім авалодала, шануючы Бога дароўнікам усіх пасланных ім выгод, аднадушна выдалі закон, для хрысціян зусім цудоўны. Яны паслалі яго Максіміну, які яшчэ кіраваў на ўсходзе і паддобраваўся да іх".

Гэты эдыкт быў працягам Нікамедыйскага эдыкту ад 311 года, выпушчанага імператарам Галерыем. Аднак, калі Нікамедыйскі эдыкт легалізаваў хрысціянства і дазваляў адпраўленне абрадаў пры ўмове, што хрысціяне будуць маліцца за дабрабыт рэспублікі і імператара, Міланскі эдыкт пайшоў яшчэ далей.

У адпаведнасці з гэтым эдыктам усе рэлігіі ўраўноўваліся ў правах, такім чынам, традыцыйнае рымскае языцтва губляла ролю афіцыйнай рэлігіі. Эдыкт асабліва вылучае хрысціян і прадугледжвае вяртанне хрысціянам і хрысціянскім грамадам усёй уласнасці, якая была ў іх забрана падчас ганенняў. Эдыкт таксама прадугледжвае кампенсацыю са скарбу тым, хто ўступіў у валоданне ўласнасцю, якая раней належала хрысціянам і быў змушаны вярнуць гэтую ўласнасць ранейшым уладальнікам.

Меркаванне шэрагу навукоўцаў, што Міланскі эдыкт абвясціў хрысціянства адзінай рэлігіяй імперыі не знаходзіць, паводле пункта гледжання іншых даследнікаў, пацверджання як у тэксце эдыкта, так і ў акалічнасцях яго складання. Так, прафесар В. В. Болатаў адзначае, што "эдыкт даў волю ўсяму насельніцтву імперыі трымацца сваёй рэлігіі, пры гэтым не абмежаваў прывіліе язычнікаў і адкрыў магчымасць пераходу не толькі ў хрысціянства, але і ў іншыя, паганскія культуры".

Тым не менш, менавіта пасля Міланскага эдыкту хрысціянства пачало пераможнае шэсце па ўсёй імперыі.

Але як звязана з гэтым эдыктам Беларусь, акрамя, канешне, таго, што мы хрысціяне? Ад 313 года да першага

ўспаміну пра Полацк было яшчэ больш за 500 гадоў.

Аднак жа сувязь ёсць.

У Правых Мастах каля касцёла стаіць абеліск, пастаўлены ў 1913 годзе з нагоды 1600-годдзя Міланскага эдыкту. На абеліску па-польску напісана:

*"З тым знакам пераможцаў
313 - 1913*

+

*1600-гадовая
юбілейная памятка
Міланскага эдыкту*

-

*Пасвячэнне Мастоўскай
парафіі
Ксёндз Й-В. Сарасек".*

Гэты абеліск быў пастаўлены ў 1913 годзе каля старога касцёла. Перастаяў ён усе войны і ўсе ўлады. І, нават, калі пры савецкай уладзе падчас злему згарэў касцёл, а на яго месцы пабудавалі краму, помнік стаяў, праўда, аказаўся ён ужо ў двары мясцовай амбу-

латорыі. У пачатку 90-х гадоў XX ст. у Правых Мастах быў пабудаваны новы касцёл, і неўзабаве з пяці таму назад помнік быў перанесены на яго тэрыторыю і сціпла ўстаноўлены ў кутку пляцу.

За савецкім часам помнік ацалеў, відаць, таму, што ніхто не ведаў, каму і з якой нагоды ён пастаўлены.

Сёння гэты помнік, бадай што, адзіны на ўсю Беларусь, прысвечаны Міланскаму эдыкту, ды і самому помніку якраз 100 гадоў, а нешта не чуцно пра шматлюдныя набажэнствы ды пілігрымкі да яго.

Адукаваны быў ксёндз Сарасек, грунтоўна і манументальна адзначаў такую важную падзею ў гісторыі хрысціянства, зрабіў тое, чаго няма нідзе ў бліжніх і далёкіх парафіях. А тое, што мала хто ведае пра гэты помнік, дык дзе той Міланскі эдыкт 313 года, а дзе Правыя Мاستы года 2013, амаль на розных планетах.

Яраслаў Грынкевіч.

КРЯЗНАЎЧЫЯ АЎТАВАНДРОЎКІ ПА ПАСТАЎШЧЫНЕ

У межах агульнаацыянальнай кампаніі "Зробім лепш 2013" краязнаўцы і сябры Пастаўскай суполкі Таварыства беларускай мовы 20 верасня здзейснілі аўтавандроўку ў заходнюю частку Пастаўшчыны на Лынтупшчыну для таго, каб сустрэцца з мясцовымі жыхарамі - старажыламі і краязнаўцамі, і сабраць матэрыялы па гісторыі і культуры знікаючых вёсак і хутароў. Удзельнік паездкі пабывалі ў вёсцы Палессе, дзе наведвалі мясцовую школу. Там адбылася сустрэча з настаўнікамі і вучнямі, падчас якой вядомы краязнаўца і пісьменнік І. Пракаповіч паказаў мультымедычную прэзентацыю "Краязнаўцы і краязнаўчыя выданні Пастаўшчыны", супрацоўнік Пастаўскага краязнаўчага музея В. Шышко раскажаў пра кнігу "1812. Вайна на Пастаўшчыне" і пра новыя музейныя экспазіцыі ў палацы Тызенгаўзаў, а супрацоўніца Пастаўскай дзіцячай бібліятэкі Л. Сяменас пазнаёміла слухачоў з тымі творчымі праектамі, якія за апошні час рэалізавала Пастаўская суполка ТБМ, у прыватнасці, фільмы пра Я. Купалу і М. Багдановіча, пра курсы беларускай мовы і гісторыі краю, пра друкаваныя выданні. Дарэчы, школа атрымала ў падарунак некалькі краязнаўчых кніг і згаданыя фільмы. На сустрэчы прысутнічаў былы дырэктар гэтай школы А. Рудаў, які з'яўляецца аўтарам рукапіснага апісання вёскі Палессе і ваколіц. Настаўнікі далі магчымасць пакарыстацца цікавымі матэрыяламі з гісторыі школьнага жыцця: фоталетапісам Апідамскай школы і альбомам, які рыхтавалі школы гэтага рэгіёна Пастаўшчыны да 50-годдзя савецкай улады.

Добрым краязнаўчым набыткам стала наведванне Апідамскай стараверскай царквы, у час якога ўдзельнікі вандроўкі з дапамогай мясцовых жыхароў змаглі аглядзець не толькі знешнюю аздобу, але і спецыфічнае ўнутранае ўбранне храма.

Апоўдні адбылася яшчэ адна сустрэча, на гэты раз - з настаўнікамі і вучнямі Лынтупскай сярэдняй школы. Прысутнічалі на ёй пераважна школьнікі сярэдніх класаў, бо старшакласнікі "паехалі на бульбу". Яны ўважліва глядзелі і слухалі прэзентацыю пра краязнаўцаў і краязнаўчыя выданні, відэаролікі пра беларускую мову, выступленні гасцей пра неабходнасць любіць, вывучаць і шанаваць родную мову, родны край.

У час вандроўкі было даволі многа цікавых размоў з мясцовымі жыхарамі, удалося аглядзець і сфатаграфавачь шэраг адметных помнікаў гісто-

рыі і культуры.

А 27 верасня група краязнаўцаў і сяброў раённай суполкі Таварыства беларускай мовы здзейсніла паездку ў паўночную і ўсходнюю частку Пастаўшчыны. Мэтай яе, як і тыдзень таму, быў збор матэрыялаў па гісторыі і культуры роднага краю, сустрэчы і выступленні перад настаўнікамі і школьнікамі.

Спачатку шлях пралягаў у вёску Андроны. Школа там невялікая тыпавая, але вельмі акуратная і дагледжаная, што сведчыць пра рупнасць калектыва настаўнікаў і вучняў. Сустрэлі гасцей вельмі гасцінна, паказалі школу, невялічкі краязнаўча-этнаграфічны музей, паабяцалі перадаць на карыстанне матэрыялы школьнага летапісу. Удзельнікі паездкі выступілі перад настаўнікамі і вучнямі з прэзентацыяй пра краязнаўцаў і краязнаўчыя выданні Пастаўшчыны, раскажалі пра дзейнасць ТБМ у Паставах і новыя экспазіцыі пастаўскага краязнаўчага музея, паказалі некалькі

відэаролікаў, якія пакінулі ў падарунак школе. Сустрэча прайшла ў цёплай сяброўскай атмасферы.

Такі ж настрой і ўзаемаадносінны панавалі ў час наведвання Навадзвурцкай школы. Дзеці і настаўнікі з цікавасцю паслухалі выступленні краязнаўцаў, паглядзелі прэзентацыю і відэаматэрыялы. На завяршэнне гасцей пачаставалі смачнай гарбатай, пасля якой у іх была магчымасць пазнаёміцца з экспазіцыяй школьнага музея. Удзельнікі вандроўкі былі ўражаны багаццем і разнастайнасцю экспанатаў, значная частка якіх рэдкія, а то і ўнікальныя. Таму трэба сказаць словы вялікай удзячнасці педагогічнаму калектыву і найперш, настаўніцы гісторыі Святлане Латыш за стварэнне такога выдатнага музея.

Пакінуўшы Навадзвурцкі удзельнікі паездкі яшчэ павандравалі па ўсходу Пастаўшчыны, дабраўшыся аж да Глыбокага.

*Юлія Пракаповіч,
удзельніца вандроўкі.*

Увага!

У кастрычніку ў сядзібе ТБМ у межах кампаніі "Будзьма" працягвае працаваць гістарычная школа "Гісторыя ў падзеях і малюнках"

пад кіраўніцтвам кандыдата гістарычных навук **Алега Трусава**.

Заняткі будуць прысвечаны вывучэнню ваеннай гісторыі Беларусі ў XX ст.

У кастрычніку заняткі адбудуцца: **14 кастрычніка** (панядзелак), **21 кастрычніка** (панядзелак).

Пачатак а 18-й на вул. Румянцава, 13 у Менску.

Уваход вольны.

ДУХ ПРОДКАЎ ЖЫВЕ Ў НАШЫХ СЭРЦАХ

Чацвёрты фестываль фальклору "Дух продкаў жыве ў нашых сэрцах" сабраў у Троках дзесяткі самабытных калектываў і арыгінальных выканаўцаў з Троцкага і Лідскага рэгіёнаў. На працягу двух дзён яны далучалі гараджан і шматлікіх гасцей свята да традыцыйнай народнай музыкі, песняў і танцаў.

Фестываль "Дух продкаў жыве ў нашых сэрцах" праходзіць пры міжнароднай тэхнічнай дапамозе Еўрапейскага Саюза ў рамках праекту трансмежаванага супрацоўніцтва паміж Латвіяй, Літвой і Беларуссю. Гэты фестываль з'яўляецца той пляцоўкай, якая аб'ядноўвае не толькі творчыя калектывы, але і народы.

У дзень адкрыцця фестывалю, падчас канцэртнай праграмы сям'і Мацквічывусаў, наведвальнікі свята пазнаёміліся з выстаўкай народнага мастацтва і рамёстваў Троцкага краю, паглядзелі прэзентацыю праекта "Дух продкаў жыве ў нашых сэрцах".

На фестывальнай сцэне

На цэнтральнай плошчы горада працаваў "Горад майстроў", дзе прадстаўлены былі народныя ўмельцы як з Троцкаў, так і з Ліды.

Вечарам усіх прысутных чакаў феерверк, які расквеціў неба над Трокамі і стаў бліскучым

скага раённага цэнтра рамёстваў і традыцыйнай культуры. Была прадстаўлена беларуская народная казка "Курачка і каласок", якая суправаджалася жывым выкананнем акцёраў, іграй на народных музычных інструментах і традыцыйнымі беларускімі гульнямі.

Кожная старонка фестывалю "Дух продкаў жыве ў нашых сэрцах", кожны падворак народнага майстра і кожны калектыв працягвае духоўны масток паміж скарбонкай даўніны, якую нашы продкі давернулі напоўнілі леп-

выступілі выдучыя калектывы Троцкага і Лідскага рэгіёна - народны ансамбль "Дыямеды", ансамбль польскай народнай песні і танцу "Полукняне", ансамбль польскай народнай песні і танцу "Трочане", рускі народны ансамбль "Забавы", фальклорны ансамбль Лідскага раённага цэнтра ра-

мёстваў і традыцыйнай культуры, народны ансамбль народнай музыкі і песні "Прынямонцы", народны ансамбль народнай музыкі "Гудскі гармонік", інструментальны ансамбль "Фестываль" і іншыя. Іх удзельнікі ва ўсёй паўнаце прадставілі фальклорнае і народнае мастацтва.

фінальным акордам свята.

Фестываль выйшаў за межы горада: яго ўдзельнікі выступілі на вясенніх кірмашах ў многіх населеных пунктах раёна.

Аматараў традыцыйнага лялечнага тэатра "Батлейка" сабралі супрацоўнікі Лід-

шым, што было ў нацыянальнай культуры беларусаў і літоўцаў.

Н. ВАЙЦЮКЕВІЧ,
метадыст па
этнаграфіі і фальклору
Лідскага раённага
метадычнага цэнтра
народнай творчасці.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Юля Бажок,
Марыя Баравік, Вінцук Вячорка, Юрась Каласоўскі,
Леакадзія Мілаш, Максім Новік, Язэп Палубятка,
Аляксей Пяткевіч, Уладзімір Содаль, Станіслаў Суднік,
Павел Сцяцко, Алег Трусаў.

<http://nashaslova.mns.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbn-mova.by/>

ВЕРАСЕНЬ У ТБК ЛІТВЫ

*Ляцяць у вырай жураўлі і гусі,
Дубовы ліст у жылках і ў расе,
Мне нагадаў абрысы Беларусі*

*Яго мая кранаецца рука,
А ён нібыта выкананы з броні,
І жылка кожнага
дубовага лістка
Злілася з жылкамі майі далоні.*

Гэтыя радкі Сяргея Грахоўскага, 100-гадова юбілей якога прыпаў у гэтым годзе, могуць быць эпіграфам да сустрэчы, якая адбылася, як заўсёды, у ТБК у апошнюю суботу месяца. Размова ішла пра мінулае і сучаснасць. Гэтым разам рэдактар беларускай радыёпраграмы на Літоўскім радыё Андрэас Старавойтаў раскажа пра выпадак у Польшчы (падмацаваўшы аповед відэапаказам) калі артысты, якія мелі прадстаўляць Беларусь, з запалам спявалі "Калінку - малінку" ды гралі іншую музыку суседняй дзяржавы. Ім і ў галаву не прыходзіла, што кожны народ мае сваю музыку і свае песні.

Алесь Адамковіч, як заўсёды, змястоўна раскажаў пра постаці ксяндзоў Яна Матусевіча і Міколы Гайдука. Іх

ужо няма з намі, але іх досвед можа натхніць многіх наступнікаў. Спадар Адамковіч прачытаў таксама верш Наталлі Арсенневай.

Адбылася і прыемная нечаканасць - у госці завіталі былыя дэпутаты Вярхоўнай Рады Беларусі сп. Зянон Пазняк, сп. Юрась Беленькі, сп. Сяргей Папкоў і гісторык Аляксандр Краўцэвіч. Гутарка

пайшла пра гісторыю, пра становішча Беларусі ва ўмовах унутранай акупацыі, лёс мовы і культуры. Шкада толькі, што прысутных было гэтым разам мала.

На завяршэнне сустрэчы малады святар айцец Даніла асвяціў сядзібу ТБК.

*В.а. старшыні ТБК
Крыстына Балаховіч.*

Юбілейная выстава Базыля Камарова

2-га кастрычніка ў Магілёве адбылася юбілейная выстава выбітнага мастака Базыля Камарова. Былі прэзентаваныя як карціны, ужо бачаныя раней, так і новыя, створаныя за апошнія некалькі год. Павіншаваць таленавітага мастака сабралася багатая людзей, сярод якіх былі і паэтэса Тамара Аўсяннікава, старшыня магілёўскай гарадской арганізацыі ТБМ Алег Дзьвячкоў, географ і краязнавец Ігар Шаруха. Свой захапляльны верш пра ролю мастака ў захаванні гістарычнай памяці горада прысвяціў Б. Камарову выкладчык і літаратар Міхась Булавацкі.

Карціны Базыля Камарова прасякнутыя жывым духам беларушчыны, поўныя шчырай любові да жыцця. Базыль - аўтар афармлення Магілёўскага абласнога краязнаўчага музея імя Еўдакіма Раманавіча Раманава.

Аляксей Карпенка.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб рэгістрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslova@tut.by

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.
231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Газета падпісана да друку 7.10.2013 г. у 10.00. Замова № 1956.

Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 2000 асобнікаў.

Падпісны індэкс: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес. - 5050 руб., 3 мес. - 15150 руб.

Кошт у розніцу: па дамоўленасці.